

SAMARBETSNÄMNDEN FÖR FOLKLIG DANS

Samarbetsnämnden för folklig dans

YTTRANDE
2006-11-15

Dnr U2006/5409/Kr

Utbildnings- och kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Betänkande SOU 2006:68 Klenoder i tiden – en utredning om samlingar kring scen och musik (Dnr U2006/5409/Kr)

1. Allmänt

Samarbetsnämnden för folklig dans äger och förvaltar Arkivet för folklig dans och vi är tacksamma för att vårt arkiv har varit föremål för utredning. Det är bra och glädjande att staten vill ta ansvar för behoven inom vårt verksamhetsområde. Utredaren bemötte Samarbetsnämndens företrädare med respekt och av utredningen framgår att Samarbetsnämndens samlade kunskap bedöms som värdefull. På s 170 står ”Det är också angeläget att samarbetsnämnden får ett gott stöd för sin fortsatta verksamhet av Scen- och musiksamlingarna. Även om Scen- och musiksamlingarna tar det formella ansvaret för arkivet är det viktigt att Samarbetsnämnden medverkar i samlingarnas fortsatta uppbyggnad”.

2. Ställningstagande

2 a. Nationellt uppdrag

Samarbetsnämnden stöder utredningens grundidé om att ett nationellt uppdrag för samlingar inom dans och teater behövs.

Ansvar för insamling, dokumentation och forskning inom musik, teater och dans bör ligga på nationell nivå och vara en statlig angelägenhet. Samarbetsnämnden anser dock att varierande organisationsformer och lokaliseringalternativ måste få förekomma för olika ingående verksamheter.

2 b. Ny myndighet

Den föreslagna myndighetens namn – Scen- och musiksamlingarna – riskerar att skapa en hemlöshet för arkivet, då folklig dans som kulturell aktivitet knappast kan känna sig hemmahörande i någondera. Arkivet för folklig dans är ett arkiv för scenkonst såväl som för socialt dansande, där det sociala dansandet väger tyngre än scenkonstdelen. Vi inser att vissa administrativa samordningsvinster kan göras med en sammanslagen större myndighet som omfattar musik, teater och dans. Vi ställer oss dock frågan om det är möjligt för en så stor myndighet att ta tillvara alla ingående genrens/institutioners/aktörers identitet, ämneskunskap, kreativa idéer och nätverk.

Samarbetsnämnden menar att en sammanslagen myndighet måste kunna tillgodose de genrespecifika krav på ämneskompetens och behov av egna kontaktnät som är nödvändiga för insamling, förvaltning, tillgängliggörande, utveckling etc. inom respektive verksamhetsområde.

2 c. Arkivet för folklig dans

När det gäller vår specifika situation har vi svårt att se på vilket sätt utredningens förslag, som det är utformat, skulle garantera en fortsatt existens för Arkivet för folklig dans eller lösa de akuta problem som Samarbetsnämnden står inför när det gäller att ta ett samlat ansvar för utveckling inom folklig dans. Arkivet finns på nåder kvar i Dansmuseets redan överfulla lokaler och är tillfälligt bemannat tack vare stöd inom det s.k. accessprojektet. Risken för att vi tvingas packa ihop och stänga arkivet är överhängande. Arkivet för folklig dans är därför i akut behov av en ny permanent, långsiktig resurs för att säkra insamling och tillgängliggörande av viktigt källmaterial inom folkdansområdet. Behoven av insatser för att dokumentera samtida folkliga dansuttryck är också omfattande. Vår genre har vuxit rejält under senare år, inte minst tack vare nya influenser och danstraditioner från omvärlden.

Samarbetsnämnden för Folklig Dans

Dansmuseet Gustav Adolfs torg 22-24 111 23 Stockholm

Tel. 08/441 76 58

Fax 08/20 06 02

Postgiro 1 45 73 - 0 Organisationsnummer 802011-4669

SAMARBETSNÄMNDEN FÖR FOLKLIG DANS

Vi är stolta över vår genres förankring bland ideella organisationer, men bekymrade över att vårt område saknar egna starka institutioner, jämförbara med exempelvis konstmusikens, konstdansens eller teaterns, som kan fungera som diskussionspartners och intressegrupper vad gäller den tilltänkta myndighetens organisation, prioriteringar i verksamhet och resurstilldelning. Sannolikt skulle en verksamhet kring folklig dans ha mycket svårt att göra sig synlig i konkurrens med dessa betydligt röst- och resursstarkare kulturformer. Vår erfarenhet är att folkdansgenren i regel inte betraktas som scenkonst, vilket gör att resursfördelning, medial uppmärksamhet, danskonsulenternas ansvar mm ofta inte berör våra verksamhetsområden. Vi vill bejaka samverkan och utbyte mellan olika kulturformer, men befarar att vår genre kommer att marginaliseras ytterligare om arkivet slås ihop med genrer som redan idag tar stor plats, utan att öronmärkta resurser tillförs.

Utredningen konstaterar att Arkivet för folklig dans bör ingå i en ny samlad institution, men preciseringar saknas om var i en sådan organisation Arkivet för folklig dans skulle hamna eller under vilka budgetposter det skulle rymmas.

2 d. Folkmusikens hus

Samarbetsnämnden har föreslagit att Arkivet för folklig dans flyttas till Folkmusikens hus i Rättvik (Se 8.2.3). Vi anser att en sådan lösning skulle ge bra förutsättningar för att bibehålla och utveckla arkivets verksamhet och även i övrigt gagna en utveckling inom folklig dans. Ett förläggande av arkivet till Folkmusikens hus skulle fylla två övergripande syften:

- Tillgodose behovet av att stärka den svaga institutionella infrastruktur som finns på folkdansområdet.
- Synliggöra våra genreområden på ett mer påtagligt och effektivt sätt, på genrens egna villkor och befästa sambandet mellan vår dansgenre och genrens musik.

Folkmusikens hus startade som ett projekt, men är nu en stadigt förankrad organisation/institution för folkmusik- och dansverksamhet som arbetar på regional, nationell och internationell nivå. Här finns idag en basstruktur med ändamålsenliga lokaler, stor kunskap inom både folkmusik och folkdans samt kompetens för databashantering, migrering etc. Migreringsverksamheten är väsentlig för att tillgängliggöra arkivmaterial, men den utgör bara en del av verksamheten. Möjligheten till samverkan och samutnyttjande av kompetenser och resurser från olika verksamhetsfält inom folkdans och folkmusik, skapar just de mervärden som gör ett förläggande av Arkivet för folklig dans till Rättvik intressant. Här finns även en regelbunden publik programverksamhet med ett rikt utbud av folkmusik och dans som utgör en stimulerande miljö för arkivet att tillväxa och utvecklas i.

Samarbetsnämnden förordar en lokalisering av Arkivet för folklig dans till Folkmusikens hus. Vårt förslag till organisationslösning är att Folkmusikens hus uppdras av den nya myndigheten att ansvara för Arkivet för folklig dans.

2 e. Resursbehov

I avsnitt 10 är varken Samarbetsnämnden eller Arkivet för folklig dans omnämnda och inga befattningar utpekade för vårt område. Vi undrar över hur resurser för vår verksamhet beräknats i utredningsförslaget. Förutom basresurser krävs specialkompetens för att löpande hantera, förnya och utveckla arkivet. Med hänvisning till vad som står på s 170 i utredningen om betydelsen av att Samarbetsnämnden får ett gott stöd och kan medverka vid uppbyggnaden av Arkivet för folklig dans, vill vi påtala behovet av öronmärkta resurser för ändamålet. Övriga nationella arkiv och museer har etablerade kulturinstitutioner bakom sig vilka regelbundet kan leverera arkivmaterial, bidra med kompetens vid utställningsverksamhet etc. Ett arkiv som vårt kräver en stor egen insats för att nå informanter/traditionsbärare och samla in källmaterial.

Vi instämmer inte i utredningens ståndpunkt att ett förläggande av arkivet till Folkmusikens hus nödvändigtvis skulle vara mer resurskrävande (s 169-170 p 3) än om det inkluderas i den nya tänkta myndigheten. Med en relativt begränsad förstärkning av befintliga resurser på Folkmusikens hus, skulle tillgänglighet till viktiga folkdanskällor kunna tryggas och en i övrigt levande och utåtriktad arkivverksamhet bli möjlig, med samtidsdokumentation, utställningar, pedagogiskt arbete, dansföreställningar mm. Vi har förutsatt att en viss ekonomisk resurs måste avse vårt arkivs verksamhet inom den nya myndigheten, även om inga siffror preciserats i avsnitt 10.

Vi är övertygade om att optimal effekt skulle uppnås om motsvarande resurs placeras direkt på Folkmusikens hus, där samma övriga samordningsvinster, som vid placering tillsammans med andra arkivinstitutioner finns beträffande lokaler, öppethållande, administration, viss arkivhantering etc .

Samarbetsnämnden för Folklig Dans

Dansmuseet Gustav Adolfs torg 22-24 111 23 Stockholm

Tel. 08/441 76 58

Fax 08/20 06 02

Postgiro 1 45 73 - 0

Organisationsnummer 802011-4669

SAMARBETSNÄMNDEN FÖR FOLKLIG DANS

Samarbetsnämnden vill poängtera att resurser för vårt område måste öronmärkas om de ska nå fram till vår verksamhet, oavsett var den lokaliseras. En årlig ekonomisk resurs behövs för att täcka kostnader för personal, drift/administration och verksamhet. Tjänsterna gäller arkiv, dokumentation, informations- och kontaktarbete samt forskning. Vi hoppas få återkomma med mer preciserade beräkningar angående personal- och resursbehov.

3. Kompletterande information

Samarbetsnämnden representerar med sina tolv medlemsorganisationer/institutioner en stor andel av landets folkdansintressenter och vår ambition är att vara en centralpunkt för utveckling av alla former av folklig dans i Sverige. Efter Dansmuseets omprioritering av resurser 2002 finns arkivmaterialet fortfarande kvar i Dansmuseets lokaler, men vi har aviserats att arkivets verksamhet på sikt inte kan rymmas, se 8.2.1. Vi har tidigare sonderat intresset att låta inrymma vårt arkiv hos Teatermuseet och Visarkivet, men fått svaret att resurser saknas. Vi anser det inte troligt att det inom den stora sammanslagna institution som föreslås skulle avsättas resurser för vårt område, om inte nya öronmärkta resurser tillförs.

4. Samarbetsnämndens handläggning

Utredningens förslag har behandlats av Samarbetsnämndens styrelse och ett förslag till remissyttrande har bearbetats vid möte 2006-10-14 med ledamöterna i Samarbetsnämnden för folklig dans. På mötet beslutades att uppdra åt styrelsen att färdigställa nämndens yttrande. Styrelsen har den 14 november 2006 fattat beslut om yttrande över rubricerade utredning, vilket härmed inlämnas.

Stockholm den 14 november 2006

Lotta Johansson, ordförande

Övriga styrelseledamöter:

Gertrud Nygren, vice ordförande

Mats Nilsson, sekreterare

Stig Hellemarck, kassör

Bert Persson, ledamot

Samarbetsnämnden för folklig dans

Samtliga ledamöter och medlemsorganisationer/institutioner:

Anna-Karin Ståhle och Bert Persson, Danshögskolan

Erik Näslund, Dansmuseet

Andreas Berchtold och Ingrid Frykmo, Eric Sahlström Institutet

Mats Nilsson, Etnologiska institutionen Göteborgs universitet

Gertrud Nygren och Stig Eriksson, Svenska Folkdansringen

Lotta Johansson och Per Gudmundsson, Folkmusikens hus

Sven Malm, Gammaldansarnas Riksförbund

Erland Nilsson och Bengt Hellqvist, IOGT-NTO

Ami Petersson Dregelid och Jonas Hjalmarsson, Malungs Folkhögskola

Ellinor Samuelsson och Magnus Samuelsson, Musikkonservatoriet Falun

Irène Ala Jukuri och Lars Farago, Riksföreningen för Folkmusik och Dans

Stig Hellemarck, Sveriges Spelmäns Riksförbund

Samarbetsnämnden för Folklig Dans

Dansmuseet Gustav Adolfs torg 22-24 111 23 Stockholm

Tel. 08/441 76 58

Fax 08/20 06 02

Postgiro 1 45 73 - 0

Organisationsnummer 802011-4669